

REFERENCES

1. Bajka Z., Zarys Historii reklamy na świecie i w Polsce, w: Zarządzanie reklamą, red. B. Nierenberg, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2015, p. 15
2. Grzybczyk K., Prawo reklamy, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2012, pp. 13-14
3. Kokiel A., Gręda K., *A psychological perspective on the effectiveness of advertising of pharmaceutical products*, *Globalization 1 (32) 2023, Warna 2023*, p. 98
4. Kokiel A., Personalisation of advertising and marketing communications of banks (psychological approach), *Globalization 2 (32) 2023, Warna 2023*, pp. 35-36
5. Kokiel A., Psychology of banking product advertising in the light of selected campaigns in the financial services sector, *Globalization 1 (32) 2023, Warna 2023*, p. 86
6. Kotler P., Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola, Gebethner & Ska, Warszawa 1994, p. 546
7. Michalski E., Marketing, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2017, p. 269
8. Roszkowski Z., Marketing bankowy, Wydawnictwo WSE, Białystok 2002, p. 147
9. Sztucki T., Encyklopedia marketingu, Wydawnictwo Placet, Warszawa 19, p. 266

Галина Дурдас

*кандидат історичних наук,
викладач кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності
Західноукраїнський національний університет*

Ростислав Сморщок

*здобувач третього рівня вищої освіти (PhD)
зі спеціальності 032 Історія та археологія,
Західноукраїнський національний університет*

ВПЛИВ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА МОРАЛЬНИХ ОРІЄНТИРІВ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

В умовах сучасних трансформаційних змін, що відбуваються в Україні, політичні, економічні, соціокультурні реалії відіграють вагомe значення у подальшому становленні нашої держави. Важливими складовими цього процесу є оздоровлення системи цінностей українського суспільства, реформування демократичного ладу, дотримання цінності прав та свобод особистості, орієнтація на здобутки української культури, об'єктивний аналіз громадянами власної історії. Актуальність дослідження обумовлена потребою висвітлення ролі духовних цінностей та моральних орієнтирів як сучасних моделей впливу на формування національної пам'яті.

Національну пам'ять слід визначати як «феномен суспільної свідомості, селективно збережена нацією сукупність знань, уявлень та ціннісних оцінок тих подій минулого, які справили вирішальний вплив на її становлення, самоідентифікацію, державотворчі й цивілізаційні досягнення та консенусно

сприймаються в суспільстві як найбільш значущі для його самозбереження, консолідованого існування та конструктивного перспективного розвитку» [1]. Зауважимо, що національна пам'ять репрезентує минуле етносу та нації, поглинає різносторонні аспекти їх життя та досвіду, утверджує усталену систему цінностей.

Процес формування національної пам'яті доволі суперечливий та характеризується впливом низки чинників, вагоме місце серед яких займають духовні та соціокультурні сегменти пам'яті. В умовах глобальних суспільних викликів особливо вагомим є осмислення духовної сутності національної пам'яті, яка забезпечує темпоральну цілісність поколінь, їх нерозривний зв'язок крізь століття. Викривлена чи спотворена модель пам'яті може призвести до втрати зв'язку між поколіннями. В той же час національна пам'ять утверджує систему цінностей, які передаються від покоління до покоління та стають взірцями для наслідування.

Духовним цінностям належить особливе місце у формуванні національної пам'яті українського народу. У них нагромаджено характер народу, його ідеали, які примножувалися упродовж історичного розвитку національних традицій. Минуле українського народу закодовано у ціннісних пріоритетах, завдяки яким впродовж багатьох століть вдалося зберегти власну ідентичність, боротися проти іноземного панування, формувати свою національну культуру [2]. Повернення до духовних цінностей наших пращурів, відродження та плекання українських традицій, акумулювання історичних знань допоможе об'єднати Українську державу навколо творення нової ідентичності.

Глобалізація суспільства зумовила переосмислення духовних цінностей, а також формування нових, які відповідають запитам сьогодення. Важливими та актуальними цінностями залишаються фундаментальні – добродійність, істина, людяність, свобода, мир, мораль, родина тощо. Духовні цінності на рівні суспільства та окремої соціальної групи виконують функцію конструювання національної пам'яті та соціокультурного простору.

Важливими ціннісними пріоритетами сучасного українського суспільства є взаєморозуміння, взаємодопомога, духовність, милосердя, національна державність, патріотизм, свобода та ін. Вони не лише формують моральну основу подальшого розвитку Української держави, а й слугують «сміслоутворюючим компонентом соціокультурної ідентичності як окремої особистості, так і соціуму в цілому» [3, с. 116].

Моральні орієнтири відображають аксіологічний аспект дійсності, відповідають певному рівню розвитку суспільства, а також надають змогу індивідам керуватися системою вимог, норм та правил соціуму для схвального вибору своєї поведінки. Втрата у суспільстві моральних імперативів може стати причиною загострення проблеми дегуманізації та ускладнює формування у громадян об'єктивного розуміння власної історії, єдиної моделі соціокультурної ідентичності в українському соціумі.

Об'єднання громадян навколо тлумачення минулого історичного досвіду можливе у соціумах із односпрямованими ціннісними настановами. Ключовими серед них можна виділити гуманістичні цінності, які надають змогу об'єктивно

розглядати минуле, висвітлюють події через призму цінностей демократії, свободи, поваги до людини, людської гідності тощо [4, с.147].

Упровадження політики збереження національної пам'яті має на меті сформуванню у суспільстві спільні цінності та культурну єдність, які відображають ідею національної ідентичності. Переосмислення свого історичного минулого через власний досвід творить єдиний національний наратив і зміцнює національну єдність.

Таким чином, система духовно-моральних цінностей відіграє значну роль у формуванні національної пам'яті та конструюванні нової соціокультурної ідентичності. Моральні орієнтири та зміцнення духовних основ життя консолідують українське суспільство у переосмисленні минулого, впливають на формування самосвідомості народу і творення самобутньої історії та культури в умовах трансформацій сучасного соціуму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національна та історична пам'ять: словник ключових термінів / кер. авт. кол. А. М. Киридон. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2013. С. 239.
2. Духовні цінності українського народу. URL: <https://lib.if.ua/litprem/1342013503.html> (дата звернення: 10.06.2024).
3. Стасевська О. А. Духовні цінності та соціокультурна ідентичність: проблема взаємообумовленості. URL: <https://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19181/1/113-122.pdf> (дата звернення: 12.06.2024).
4. Василевська Т. Конструювання політики національної пам'яті: ідеї, смисли, акценти. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/7_Vasylevska.pdf (дата звернення: 12.06.2024).

Едуард Маляр

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту,
Західноукраїнський національний університет*

Неля Маляр

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри фізичної реабілітації і спорту,
Західноукраїнський національний університет*

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ В УМОВАХ ВІЙНИ

«Головним об'єднуючим елементом міжнародного спорту є Олімпійські ігри. Як і раніше, актуальні ідеї миру, доброзичливої атмосфери змагань, ненасильства та співпраці. Ще до нашої ери у Стародавній Греції зародилася традиція встановлювати перемир'я на час Олімпіади. Сьогодні, «миротворча функція» як етичний аспект та індикатор генофонду конкретної держави, альтернатива війні» не реалізується у тому розумінні, у якому воно спочатку задумано» [2].

Відомим прикладом, не дотримання етичних норм Олімпійського спорту є війна Грузії з Осетією під час XXIX літніх Олімпійських ігор у Пекіні;